

LANDELIJK OVERLEG VAN PROVINCIALE ARCHIEFINSPECTEURS

Nationaal Archief
Mr. M.J. Berendse, algemeen rijksarchivaris
t.a.v. de heer H.G. Kraaij
Postbus 90520
2509 LM DEN HAAG

Utrecht, 31 maart 2011

Betreft: Reactie op wetsvoorstel wijziging Archiefwet 1995

Geachte heer Berendse,

Hierbij reageren wij als Landelijk Overleg van Provinciale Archiefinspecteurs op het concept voorstel tot wijziging van de Archiefwet 1995.

Op dit moment worden er vanuit meerdere invalshoeken verschillende wijzigingen van de Archiefwet voorbereid: vanuit de ontwikkelingen rondom de RHC's (voorheen aangeduid als decentralisatie), vanuit de veranderingen in het interbestuurlijk toezicht, en vanuit de Archiefvisie die momenteel wordt voorbereid.

Het LOPAI signaleert dat door de diverse voorgestelde ad hoc wijzigingen het geheel van het archiefbestel onevenwichtig kan worden, in een tijd waarin alle tekenen erop wijzen dat juist versterking van dit bestel nodig is en er nog geen plan ligt voor een nieuw bestel. Zoals eerder aangegeven is LOPAI voorstander van een gemoderniseerde Archiefwet, die naar de eisen van deze tijd de toegankelijkheid en duurzaamheid van digitale en papieren (overheids)informatie en het toezicht daarop regelt, en willen daar graag onze steun aan bijdragen. De nu voorgestelde wijzigingen zouden in elk geval beter op elkaar moeten worden afgestemd om op alle niveaus de kwaliteit van beheer en toezicht te garanderen, totdat er een nieuwe wet is.

De huidige uitkomst van de decentralisatie van de RHC's is dat de zorg voor de provinciale archieven, voor en na overbrenging belegd wordt bij de provinciebesturen. Hiermee krijgen en nemen de provinciebesturen de verantwoordelijkheid voor hun archieven, in lijn met die van het rijk, gemeenten en waterschappen. Dit is vertaald in het nu voorliggende concept wetsvoorstel. Er wordt een nieuwe figuur geïntroduceerd: de provinciearchivaris, te benoemen en te ontslaan door GS en in het bezit van een diploma archivistiek. Deze wordt belast met het beheer van de overgebrachte provinciale archieven, waarvoor GS een archiefbewaarplaats aanwijzen, en met het toezicht op het beheer van de niet overgebrachte provinciale archieven. Dit alles komt overeen met de bestaande regeling voor de gemeenten en waterschappen. Hiermee wordt de taak van de provinciale archiefinspecteur voor wat betreft het horizontale (nalevings)toezicht op de niet-overgebrachte provinciale archieven, overgenomen door de provinciearchivaris (voorgestelde artikelen 28 en 29).

Secretariaat:
Provincie Groningen
Postbus 610, 9700 AP Groningen
j.dijkstra@provinciegroningen.nl, www.lopai.nl

Dit past in het systeem van de huidige Archiefwet. Onze belangrijkste kanttekening daarbij is dat de benoeming van de provinciearchivaris net als die van de gemeente- en waterschapsarchivaris vrijblijvend wordt. Ook in provincieland kunnen er nu dus 'witte plekken' zonder archivaris ontstaan. Het LOPAI heeft altijd gepleit voor het wettelijk verplichtend maken van de functie van gemeente- en waterschapsarchivaris. De mogelijkheid om de archivarisfunctie en de toezichtstaak bij de secretaris te beleggen is al langer mogelijk bij gemeenten en waterschappen. Bij die overheden waar dit de praktijk is, is de kwaliteit van de invulling van de archiefzorg onder de maat en worden verschillende archiefwettelijke taken en het horizontale / interne archieftoezicht niet uitgevoerd. De provincies hebben er steeds naar gestreefd deze witte plekken via stimuleringsbeleid in te vullen. De voorgestelde wetswijziging betekent voor de beheerstaak van de historische provinciale archieven en de interne toezichtstaak bij de provincies zelfs een achteruitgang in vergelijking met de huidige Archiefwet, waarin deze taken nu wel wettelijk zijn verplicht.

Het zou naar onze mening nu dus het aangewezen moment zijn om van zowel de gemeente- en waterschapsarchivaris als de provinciearchivaris verplichte figuren te maken, zoals ook de rijksarchivarissen in elke provincie verplicht zijn. Dit verzekert op alle niveaus professionele invulling van de taken beheer van en horizontaal toezicht op overheidsinformatie. Dit is ook in lijn met het 'Besteladvies Archieven' (april 2010) van de Raad voor cultuur waarin deze pleit voor een toekomstvast toezichtsarrangement en met de BRAIN/KVAN-visie 'Archiveren is vooruitzien' (juni 2009) waarin het toezicht op de archiefvorming als onmisbaar wordt aangeduid. Het opheffen van 'witte plekken' wordt nog dringender nu onder invloed van de commissie Oosting en de kabinetsreactie hierop¹ het horizontale toezicht moet worden versterkt en het interbestuurlijk toezicht meer op afstand komt te staan. Dit gaat op het gebied van de Archiefwet, naar het zich laat aanzien, in grote delen van het land niet op korte termijn lukken². Ook heeft BRAIN in november 2010 in haar input voor de Archiefvisie aan de staatssecretaris het belang aangegeven van het verplichtend vastleggen van het interne toezicht in wetgeving.

Een tweede punt is dat door de voorgestelde gewijzigde artikelen 28 en 29 er ook geen professionele invulling van het interbestuurlijk toezicht meer is voorgeschreven. In de andere voorgestelde wijziging van de Archiefwet, in het kader van het nieuwe Interbestuurlijk toezicht, wordt het toezicht van GS op de archiefzorg bij gemeenten, waterschappen, politie en Wgr-regelingen uit de Archiefwet geschrapt³. Alle interbestuurlijk toezicht wordt vanaf 1-1-2012 in principe gebaseerd op de gerevitaliseerde Gemeentewet artikel 124. Het wordt aan de toezichthoudende overheid overgelaten of en hoe zij daar voor elke sector invulling aan geeft. In de MvT bij het wetsvoorstel is wel specifiek opgenomen, dat het voor de hand ligt dat de (gediplomeerde) provinciale archiefinspecteur, genoemd in de Archiefwet artikel 28, die (intern) toezicht houdt op de provinciale archieven, ook het interbestuurlijk toezicht blijft uitoefenen.

In dit scenario zou de onlogische situatie kunnen ontstaan, dat een interbestuurlijke toezichthouder op dit terrein niet gekwalificeerd is, terwijl de gemeente- en waterschapsarchivarissen waar hij mede toezicht op houdt, dat wel zijn. Dit doet afbreuk aan de kwaliteit van het interbestuurlijk toezicht in de huidige systematiek van de wet, en komt daarmee een goede uitvoering van de wet niet ten goede. Ook BRAIN benadrukte in november 2010 in haar input voor de Archiefvisie aan de staatssecretaris het belang van een stevig extern toezicht op de kwaliteit van archiefvorming en –beheer. Wij wijzen er overigens ook op, dat een beroepsopleiding of –module voor archiefinspecteurs (of: toezichthouders op informatiegebied) momenteel ontbreekt. Het is naar onze mening een bestelverantwoordelijkheid van de minister, met het oog op de versterking van het horizontaal toezicht,

¹ Zie Kabinetsreactie op het rapport *Van specifiek naar generiek*, 23 april 2008, p.7

² Eind 2010 waren in Nederland nog 110 gemeenten en 10 waterschappen 'witte plekken'.

³ Zie Nota van Wijziging op de Wet revitalisering Generiek Toezicht (Rgt), Kamerstukken 32 389. De Nota van wijziging met de regeling over de Archiefwet is momenteel nog niet aanhangig bij de Kamer. Het betreft hier het schrappen van de artikelen 33, 34, 38 en 39 van de Archiefwet.

hierin te voorzien. Versterking van de vakspecifieke deskundigheid zou gepaard moeten gaan met een beroepsregister van informatiebeheerders en toezichthouders.

Samengevat zien wij twee omissies in dit wetsvoorstel, bezien in combinatie met het wetsvoorstel Revitalisering Generiek Toezicht (Rgt):

- De benoeming van een gediplomeerde provinciearchivaris wordt net als bij gemeenten en waterschappen vrijblijvend en niet-verplicht. Dit past niet bij de versterking van het horizontaal toezicht die op alle niveaus wordt ingezet als gevolg van het nieuwe interbestuurlijke toezicht conform het rapport-Oosting.
- De combinatie van beide wetsvoorstellen betekent, dat er bij het verdwijnen van de provinciale inspecteur ook voor de uitvoering van het interbestuurlijk toezicht geen (archief)gediplomeerde toezichthouder meer is voorgeschreven. In het huidige archiefbestel veroorzaakt dit een scheve situatie die afbreuk doet aan een goede praktijk van het toezicht. Voor de gemeente- en waterschapsarchivaris, waar die worden benoemd, en die onder het interbestuurlijk toezicht vallen, is namelijk een diploma wel verplicht.

Over de voorgestelde wijziging ten aanzien van de advisering van de Raad voor cultuur over ontwerp-selectielijsten merken wij op dat met de wijziging van artikel 2c in de Wet op het specifiek cultuurbeleid enige onduidelijkheid ontstaat over de rol van de huidige commissie Archieven. We achten het van belang dat er een onafhankelijke deskundige commissie binnen de Raad met een wettelijke verankering blijft bestaan die algemene adviezen verstrekt over beleidszaken volgend uit de Archiefwet, waaronder ook het selectiebeleid.

Voorstel:

-Laat in het nieuwe artikel 29 de zinsnede: 'of, zo geen zodanige archivaris mocht zijn benoemd, door de secretaris' vervallen.

-Laat in de huidige artikelen 32.1 en 37.1 de zinsnede 'of, zo geen zodanige archivaris mocht zijn benoemd, door de secretaris' vervallen.

-Neem een artikel op met de strekking: Voor de uitoefening van het interbestuurlijk toezicht op basis van artikel 124 alsmede hoofdstuk XVII van de Gemeentewet benoemen gedeputeerde staten een inspecteur. Deze dient in het bezit te zijn van een diploma archivistiek.

Hoogachtend,
namens LOPAI

Irmgard Broos
voorzitter